

การจัดการความรู้
(Knowledge Management : KM)

เรื่อง
การตรวจร่างกฎหมาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕

โดย
สำนักงานพระธรรมนูญทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย
สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

บทนำ

สำนักงานพระธรรมนูญทหาร ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานด้านกฎหมายของ กองบัญชาการกองทัพไทย รับผิดชอบในงานคดี นิติกรรมสัญญา การทำความตกลง รวมถึงการตรวจร่าง กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของกองบัญชาการกองทัพไทย

เดิม สำนักงานพระธรรมนูญทหาร ได้เคยจัดทำคู่มือการตรวจร่างกฎหมายขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจร่างกฎหมายที่ส่วนราชการใน บก.ทท. ส่งมาให้พิจารณา ต่อมา หลักเกณฑ์การ จัดทำร่างกฎหมายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดย มาตรา ๗๗ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมจากแนวทางที่ได้เคยปฏิบัติมา อีกทั้ง ได้มีการตราพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับวิธีการและ ขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ ตลอดจนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๔ เม.ย.๖๐ เห็นชอบ หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการจัดทำและ การเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้หน่วยงาน ของรัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงคู่มือการตรวจร่างกฎหมายให้ทันสมัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การดำเนินการจัดการความรู้ของส่วนราชการ บก.ทท. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานพระธรรมนูญทหาร ได้จัดทำ “คู่มือการตรวจร่างกฎหมาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕” โดยมีมุ่งหมายเพื่อเป็นคู่มือให้นายทหารพระธรรมนูญของ บก.ทท. และส่วนราชการใน บก.ทท. ได้ทราบและ เข้าใจในหลักการ ขั้นตอนของการร่างกฎหมาย อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้กับการร่างระเบียบ ข้อบังคับ ได้อีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน อันจะเป็น การส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานให้กับ บก.ทท. ต่อไป

กองกฤษฎีกา สำนักงานพระธรรมนูญทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย
สิงหาคม ๒๕๖๕

.....

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่

๑. บทนำ

๑

- ๑.๑ ความสำคัญและความเป็นมาในการจัดทำคู่มือการตรวจร่างกฎหมายฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕ ๑
- ๑.๒ วัตถุประสงค์ ๑
- ๑.๓ คำจำกัดความ ๑
- ๑.๔ หน้าที่ความรับผิดชอบ ๑

๒. บทที่ ๒ หลักเกณฑ์สำคัญของการร่างกฎหมาย

๓

- ๒.๑ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๓
- ๒.๒ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ๔

๓. บทที่ ๓ หลักพื้นฐานในการร่างกฎหมาย

๖

- ๓.๑ บทนำ ๖
- ๓.๒ แนวทางปฏิบัติในการยกร่างกฎหมาย ๖
- ๓.๓ ข้อคำนึงในการใช้ถ้อยคำในกฎหมาย ๗
- ๓.๔ การใช้ถ้อยคำทางกฎหมาย ๗
- ๓.๕ การแบ่งวรรคตอน ๙
- ๓.๖ การใช้ตัวเลข กับตัวหนังสือในการจัดทำร่างกฎหมาย ๙
 - ๓.๖.๑ การใช้ตัวเลข ๙
 - ๓.๖.๒ การใช้ตัวหนังสือ ๙

๔. บทที่ ๔ ขั้นตอนการปฏิบัติในการตรวจร่างกฎหมาย

๑๑

- ๔.๑ ขั้นตอนปฏิบัติในการตรวจร่างกฎหมาย ๑๒
- ๔.๒ หลักเกณฑ์การร่างกฎหมายและการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ๑๓
- ๔.๓ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย (พระราชบัญญัติ) ๑๔
 - ๔.๓.๑ ตรวจสอบวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ ๑๔
 - ๔.๓.๒ กำหนดผู้รับผิดชอบภารกิจ ๑๕
 - ๔.๓.๓ ความจำเป็นในการตรากฎหมาย ๑๕

๔.๓.๔ ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น	๑๕
๔.๓.๕ ผลกระทบและความคุ้มค่า	๑๖
๔.๓.๖ ความพร้อมของรัฐในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย	๑๖
๔.๓.๗ หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย	๑๖
๔.๓.๘ วิธีการทำงานและตรวจสอบ	๑๖
๔.๓.๙ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายลำดับรอง	๑๖
๔.๓.๑๐ การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย	๑๗
๔.๔ ระยะเวลาการการตรวจร่างกฎหมาย	๑๖

เอกสารอ้างอิง ๒๐

ภาคผนวก

ก. คำสั่งสำนักงานพระธรรมนูญทหาร ที่ ๙/๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ ของ สธน.ทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๕	๒๒
ข. คำสั่งสำนักงานพระธรรมนูญทหาร ที่ ๑๖/๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ KM (KM Team) ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕	๒๔
ค. หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๒๖๑ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	๒๕

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและความเป็นมาในการจัดทำคู่มือการตรวจร่างกฎหมาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕

เนื่องจาก สำนักงานพระธรรมนูญทหาร มีภารกิจเกี่ยวกับการตรวจร่างกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศกระทรวง จึงได้มีการจัดทำคู่มือฉบับนี้ขึ้นเพื่อปรับปรุงคู่มือฉบับเดิม เนื่องจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้การตรวจร่างกฎหมายของกองบัญชาการกองทัพไทยเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงกระบวนการ ขั้นตอนของการร่างกฎหมาย ตั้งแต่การยกร่างกฎหมายของส่วนราชการ จนถึงการประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมาย และการตรวจร่างกฎหมายสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไป นอกจากนี้ คู่มือฉบับนี้สามารถนำไปปรับใช้กับการตรวจระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และประกาศ ที่ไม่ได้เป็นกฎหมายลำดับรองได้

๑.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นคู่มือให้นายทหารพระธรรมนูญและส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย นำไปเป็นแนวทางในการตรวจร่างกฎหมายได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากำหนดไว้ อันเป็นการรักษาประโยชน์ของทางราชการ

๑.๓ คำจำกัดความ

๓.๑ “ส่วนราชการ” หมายถึง กองทัพไทย กองบัญชาการกองทัพไทย และหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพไทย ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

๓.๒ “กฎหมาย” หมายถึง บทบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ รวมถึงกฎหมายที่มีศักดิ์เทียบเท่า เช่น พระราชกำหนด และกฎหมายลำดับรองด้วย

๓.๓ “กฎหมายลำดับรอง” หมายถึง กฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบหมายให้ฝ่ายบริหารหรือผู้ที่มีหน้าที่บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายเป็นผู้ตราขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดของการบังคับใช้กฎหมายต่อไป ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศกระทรวง

๓.๔ “การร่างกฎหมาย” หมายถึง กระบวนการตรา แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกกฎหมาย หรือกฎหมายลำดับรอง

๑.๔ หน้าที่ความรับผิดชอบ

๔.๑ สำนักงานพระธรรมนูญทหาร (สธน.ทหาร) มีภารกิจพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล เกี่ยวกับกิจการด้านกฎหมาย คดีต่าง ๆ วินัย ตรวจร่างสัญญา

สืบสวนสอบสวนคดี การให้คำปรึกษาและสงเคราะห์ทางทหาร การคุ้มครองพยานในคดีอาญา และการใช้กำลังทางทหาร มีผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๔.๒ กองกฤษฎีกา สำนักงานพระธรรมนูญทหาร (กฎก.สธ.ทหาร) มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายและความตกลงทั้งภายในและระหว่างประเทศ กฎการใช้กำลัง และการขัดกันด้วยอาวุธ รวมทั้งประสานองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทั้งภายในและระหว่างประเทศ อีกทั้งการตรวจร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง ในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ มีผู้อำนวยการกองกฤษฎีกา สำนักงานพระธรรมนูญทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๔.๓ กฎหมายและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

๔.๓.๒ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง

๔.๓.๓ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖

๔.๓.๔ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

๔.๓.๕ แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๖๓

๔.๓.๖ คู่มือแบบการร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๓.๗ การจัดทำกฎหมายลำดับรองของกระทรวงกลาโหม การจัดทำองค์ความรู้ของกรมพระธรรมนูญประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๔.๓.๘ ระเบียบ บก.ทท. ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๕๘

๔.๓.๙ เอกสารการจัดการองค์ความรู้ของกรมพระธรรมนูญประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง การจัดทำกฎหมายลำดับรองของกระทรวงกลาโหม

๔.๓.๑๐ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๒๖๑ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บทที่ ๒ หลักเกณฑ์สำคัญของการร่างกฎหมาย

๒.๑ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เหมาะสม พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ”

มาตรา ๒๕๘ “ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

ค. ด้านกฎหมาย

(๑) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ...”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) กำหนดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น หากสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีกฎหมายก็ให้ใช้วิธีนั้นไปก่อน

(๒) ให้พิจารณากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนแล้วว่าหมดความจำเป็นหรือไม่ สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนอย่างน้อยเพียงใด เพื่อยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว

(๓) รัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจกฎหมายเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องด้วย

(๔) เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือผลกระทบที่จะมีต่อประชาชน หรือแนวทางใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำกฎหมาย

(๕) กำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตรากฎหมาย โดยต้องพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายนั้นมีความคุ้มค่าและจำเป็นอย่างแท้จริง

(๖) กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า ผลที่คาดหวังในการตรากฎหมายนั้นได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดเพียงใด

(๗) กำหนดเงื่อนไขการตรากฎหมาย โดยให้เลี่ยงการใช้ระบบอนุญาตซึ่งเป็นที่มาของการทุจริต ประพฤติมิชอบและระบบคณะกรรมการซึ่งทำให้เกิดขั้นตอนและไม่มีผู้รับผิดชอบในผลการกระทำ

(๘) การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย ให้กำหนดเฉพาะในกรณีความผิดร้ายแรงเท่านั้น

๒.๒ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัตินี้ตราขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายให้สอดคล้องกับวิธีการและขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเพื่อไม่ให้มีการตรากฎหมายในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่สะดวกและสร้างขั้นตอนเกินความจำเป็น

“กฎหมาย” ที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เฉพาะที่เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และประมวลกฎหมาย เท่านั้น กฎหมายลำดับศักดิ์ที่ต่ำไปกว่านี้ เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ไม่ต้องปฏิบัติตาม

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย กล่าวคือ กำหนดให้มีการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย และการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อประชาชน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย ในเรื่องเกี่ยวกับระบบการอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และการกำหนดโทษอาญา เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย โดยประเมินภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

(๔) กำหนดกลไกเกี่ยวกับการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย โดยกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจและเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายได้

(๕) กำหนดกลไกการโต้แย้งหรือตรวจสอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอันแก่ผู้ฝ่าฝืน เพื่อให้ศาลนำมาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดี

(๖) กำหนดกลไกเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐต้องออกกฎหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้โดยเร็ว

บทที่ ๓ หลักพื้นฐานในการร่างกฎหมาย

๓.๑ บทนำ

กฎหมายเป็นเครื่องมือทางสังคมที่สร้างขึ้นเพื่อบังคับให้บุคคลต้องปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะได้รับผลร้ายหรือได้รับโทษ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อาจกล่าวได้ว่ายังมีกฎหมายมากเท่าใด สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยิ่งถูกจำกัดมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้น การตรากฎหมายจึงต้องมีลักษณะดังนี้

๑. เป็นกรณีที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริงและรัฐธรรมนูญกำหนดให้กระทำได้
๒. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายต้องเป็นไปเท่าที่เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายนั้นประสบความสำเร็จ โดยจะกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้
๓. มาตรการตามกฎหมายต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทหรือสภาพของสังคมไทย
๔. กลไกของรัฐมีความพร้อมที่จะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
๕. ต้องมีการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของกลไกหรือมาตรการตามกฎหมายทุกรอบระยะเวลา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์
๖. ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่อาจได้รับผลกระทบจากการมีหรือปรับปรุงกฎหมายนั้นด้วย เพื่อให้เนื้อหาสาระหรือกลไกของกฎหมายสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคม

๓.๒ แนวทางปฏิบัติในการร่างกฎหมาย

๒.๑ ศึกษาหลักการของเรื่องที่ตรากฎหมาย กล่าวคือ การนำรายละเอียดแห่งหลักการและสาระสำคัญของเรื่องมาศึกษาก่อนว่า เป็นเรื่องที่ได้มีการตรากฎหมายมาใช้บังคับอยู่แล้วหรือไม่ ซึ่งหากมีการตรากฎหมายในเรื่องนี้ไว้แล้ว ก็ต้องพิจารณาว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายนั้นหรือไม่

๒.๒ ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะตรากฎหมายใช้บังคับ กล่าวคือ ผู้ร่างกฎหมายต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดเพื่อจะทราบว่าสมควรตรากฎหมายตามหลักการของเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ และหากตรากฎหมายดังกล่าว ควรเลือกที่จะกำหนดเนื้อหาสาระและรายละเอียดอย่างไร

๒.๓ กำหนดโครงสร้างและรูปแบบร่างกฎหมาย

๒.๔ พิจารณากำหนดโครงสร้าง เนื้อหาสาระ และกลไกทางกฎหมายที่จะนำมากำหนดในร่างกฎหมาย ตลอดจนความสัมพันธ์ของกลไกที่กำหนด

๒.๕ ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายในลักษณะเดียวกันที่ใช้บังคับอยู่ในเวลานั้น

๒.๖ ถ้อยคำที่ใช้ในร่างกฎหมายต้องชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

ในการตรวจสอบความชัดเจนของเนื้อหาหรือข้อความที่เขียน อาจให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกฎหมายนั้นอ่านและวิจารณ์เพื่อตรวจสอบความเข้าใจว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ผู้ร่างกฎหมายได้มุ่งหมายไว้หรือไม่ นอกจากนี้ การใช้ถ้อยคำในแต่ละร่างกฎหมายต้องเป็นเช่นเดียวกันตลอดทั้ง

ร่างกฎหมายเมื่อต้องการจะกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมาย เนื่องจากในการตีความกฎหมายมีหลักว่า ถ้อยคำใดในกฎหมายใช้คำต่างกันย่อมมีความหมายต่างกัน

๓.๓ ข้อคำนึงในการใช้ถ้อยคำในกฎหมาย ต้องมีลักษณะดังนี้

๓.๑ มีความถูกต้อง ในที่นี้หมายถึง ตัวสะกด หลักไวยากรณ์ และถ้อยคำใดที่ใช้แล้วมีความหมายตรงตามที่ต้องการ เมื่อต้องการให้มีความหมายเช่นนั้นก็ต้องใช้คำเดียวกันตลอดทั้งกฎหมาย

๓.๒ มีความชัดเจน เรียบง่าย ภาษากฎหมายต้องมีการใช้ถ้อยคำที่แสดงเจตนารมณ์ของผู้ร่างออกมาอย่างชัดเจน ไม่ให้ต้องตีความหรือโต้แย้งได้อันอาจทำให้เกิดความสับสนในการใช้กฎหมาย เนื้อความจะต้องอ่านได้อย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เข้าใจได้ในทันที และสามารถเชื่อมโยงเข้ากันได้ ไม่ใช่ถ้อยคำที่ฟุ่มเฟือยซ้ำซ้อน

๓.๓ สั้นและรวบรัด หมายถึง การสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำที่น้อยที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนและสั้นที่สุดในขณะเดียวกัน การใช้ถ้อยคำแต่ละคำต้องมีความหมายที่เหมือนกันตลอดทั้งกฎหมายนั้น และเมื่อใดที่ต้องการให้มีความหมายที่แตกต่างกันก็ต้องใช้ถ้อยคำที่ต่างกัน

๓.๔ ความเรียบง่าย หมายถึง การใช้ถ้อยคำหรือประโยคต้องใช้ภาษาที่เรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือยชัดเจน ไม่ซับซ้อน ถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายต้องมีความชัดเจนและเข้าใจได้ทั้งถ้อยคำและรูปประโยค ไม่เน้นความไพเราะหรือสำนวนโวหาร

๓.๔ การใช้ถ้อยคำทางกฎหมาย

๔.๑ การใช้ภาษากฎหมาย มุ่งหมายเพื่อต้องการเนื้อหาสาระ ความชัดเจน ความรัดกุม และการบรรลุวัตถุประสงค์ จึงต้องใช้ภาษาที่กระชับ ปกติแล้วจะใช้คำสามัญตามความหมายที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่หากไม่ใช่คำสามัญหรือมีความมุ่งหมายที่จะให้มีความหมายต่างไปจากที่เข้าใจกันโดยสามัญ ก็ต้องกำหนดนิยามไว้ด้วย

๔.๒ ใช้คำเชื่อมคำเดียวเชื่อมหลายคำ ได้แก่ การเชื่อมประธาน กริยา หรือกรรมหลายคำเข้าด้วยกัน จะใส่คำเชื่อมหน้าที่สุดท้ายเพียงคำเดียว เช่น “ผู้กระทำความผิดทางวินัยเช่นนี้จะไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกก็ได้”

๔.๓ น้ำหนักของคำ หมายถึง การเน้นคำซึ่งมีความสำคัญต่อความเข้มข้นของสภาพบังคับตามกฎหมาย อาทิ

จะ จัก

จะ ใช้ในกรณีที่เป็นคำธรรมดา เช่น “จะกระทำได้”

จัก ใช้ในกรณีเป็นคำหนักแน่น เพื่อขู่ กำชับ เช่น “จักต้องได้รับโทษ”

ควร พึง ย่อม ให้ ต้อง

ควร ใช้ในกรณีที่เป็นคำแนะนำทั่วไป มีผลบังคับทางจิตใจ เช่น ข้าราชการเสพสุราในขณะปฏิบัติราชการควรถูกลงโทษสถานหนัก

พึง เป็นการวางบรรทัดฐานมีผลบังคับทางสังคม เช่น ข้าราชการพึงให้เกียรติ ข้าราชการด้วยกัน

ย่อม ใช้ในกรณีเป็นคำบังคับเป็นทางการ แต่ไม่ได้คาดหวัง ให้ใช้ดุลยพินิจได้ เช่น ... ย่อมถูกลงโทษสถานหนัก ซึ่งถ้ามีเหตุผลที่ควรลดหย่อนโทษ ก็อาจลงโทษสถานเบาได้

ให้ เป็นคำบังคับเป็นทางการโดยเด็ดขาด และไม่มีบทลงโทษผู้ที่ไม่ให้ปฏิบัติตาม เพราะเป็นบทบัญญัติในเชิงส่งเสริมให้กระทำ

ต้อง ใช้เป็นคำบังคับเป็นทางการโดยเด็ดขาด และมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตาม

เช่น ได้แก่ เป็นต้น

เช่น หมายถึง อย่าง และคำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน

ได้แก่ หมายถึง เท่ากับ

เป็นต้น ใช้แทนเครื่องหมาย ฯลฯ เพื่อละคำหรือข้อความตอนปลายซึ่งอยู่ในประเภทเดียวกันกับคำหรือข้อความที่ยกขึ้นกล่าวเป็นตัวอย่างตอนต้น

และ หรือ

และ หมายถึง กับ ด้วยกัน ใช้ในกรณีที่ต้องการหมายความรวมทุกอย่างที่กล่าวมา ไม่ใช่ในความหมายให้แยกออกจากกัน

หรือ หมายถึง คำบอกกล่าวให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ใช้ในความหมายของการแยกออกจากกันและเสนอให้เลือก และในบางครั้งอาจใช้เพื่อการขยายเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยการเพิ่มคำที่มีความหมายใกล้เคียง

อย่างหนึ่งอย่างใด อย่างใดอย่างหนึ่ง

อย่างหนึ่งอย่างใด ใช้ในกรณีที่จะให้มีความหมายว่า อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้
อย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้ในกรณีที่จะให้มีความหมายว่า อย่างใดก็ได้ แต่ต้องเป็นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

สถานการณ์ สภาวะการณ์ สภาพการณ์

สถานการณ์ ใช้ในกรณีอ้างถึงเหตุการณ์ที่กำลังเป็นไปอันมีลักษณะเป็นช่วงเวลาที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์นั้น หรือที่กำลังเป็นไป

สภาวะการณ์ ใช้ในกรณีอ้างถึงเหตุการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติ

สภาพการณ์ ใช้ในกรณีอ้างถึงเหตุการณ์ธรรมดาหรือตามธรรมชาติซึ่งมีลักษณะเป็นสภาพของเหตุการณ์ในขณะนั้น

รัฐบาล คณะรัฐมนตรี

รัฐบาล ใช้ในกรณีหมายถึงในลักษณะการปกครองแห่งรัฐ รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนของประเทศ หรือคณะบุคคลซึ่งปกครองประเทศ หรือคณะรัฐมนตรีในฐานะผู้บริหารกิจการในนามรัฐ

คณะรัฐมนตรี ใช้ในกรณีหมายถึงคณะบุคคลซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งโดยได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรให้บริหารประเทศ

๕. การแบ่งวรรคตอน ดังนี้

๕.๑ เว้นวรรคตอนระหว่างประโยคหรือความที่ประกอบหลายประโยค เพื่อแยกประโยคหรือแยกความแทนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนระหว่างประโยค เพื่อช่วยแปลความหมายให้ถูกต้องและป้องกันการแปลความเป็นหลายนัย

๕.๒ เพื่อให้แต่ละประโยค วรรค มาตรา และหมวด เป็นเอกภาพ การร่างกฎหมายนิมร่างให้แต่ละประโยค วรรค มาตรา และหมวด หมายถึงประเด็นสำคัญเป็นประเด็นเดียว ถ้ามีประเด็นสำคัญมากกว่าหนึ่งประเด็นก็ให้แยกประโยค วรรค มาตรา หรือหมวด

๖. การใช้ตัวเลข กับตัวหนังสือในการจัดทำกฎหมาย

๖.๑ การใช้ตัวเลข

(๑) วันที่ พ.ศ. เช่น “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นไป”

(๒) จำนวนนับที่ไม่ใช่เนื้อหาของกฎหมาย เช่น “...เป็นปี ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน”

(๓) หมวด ส่วน มาตรา และอนุมาตรา ของกฎหมาย เช่น “หมวด ๕” “ส่วนที่ ๒” “มาตรา ๑๓๓ (๒)”

(๔) หมายเลขเอกสารแนบท้ายกฎหมาย เช่น “บัญชีหมายเลข ๑”

(๕) ลำดับขั้นหรือชั้น เช่น “ตำแหน่งระดับ ๑๐ รับเงินเดือนในอันดับสิบ ซึ่งมี ๓๑ ชั้น”

(๖) อัตราเงินเดือน เช่น “อันดับ ๑๑ ชั้น ๔๒,๑๒๐ บาท”

(๗) อัตราค่าธรรมเนียมในบัญชีท้ายกฎหมาย เช่น “ค่าธรรมเนียมต่อใบอนุญาต ๑๐๐ บาท”

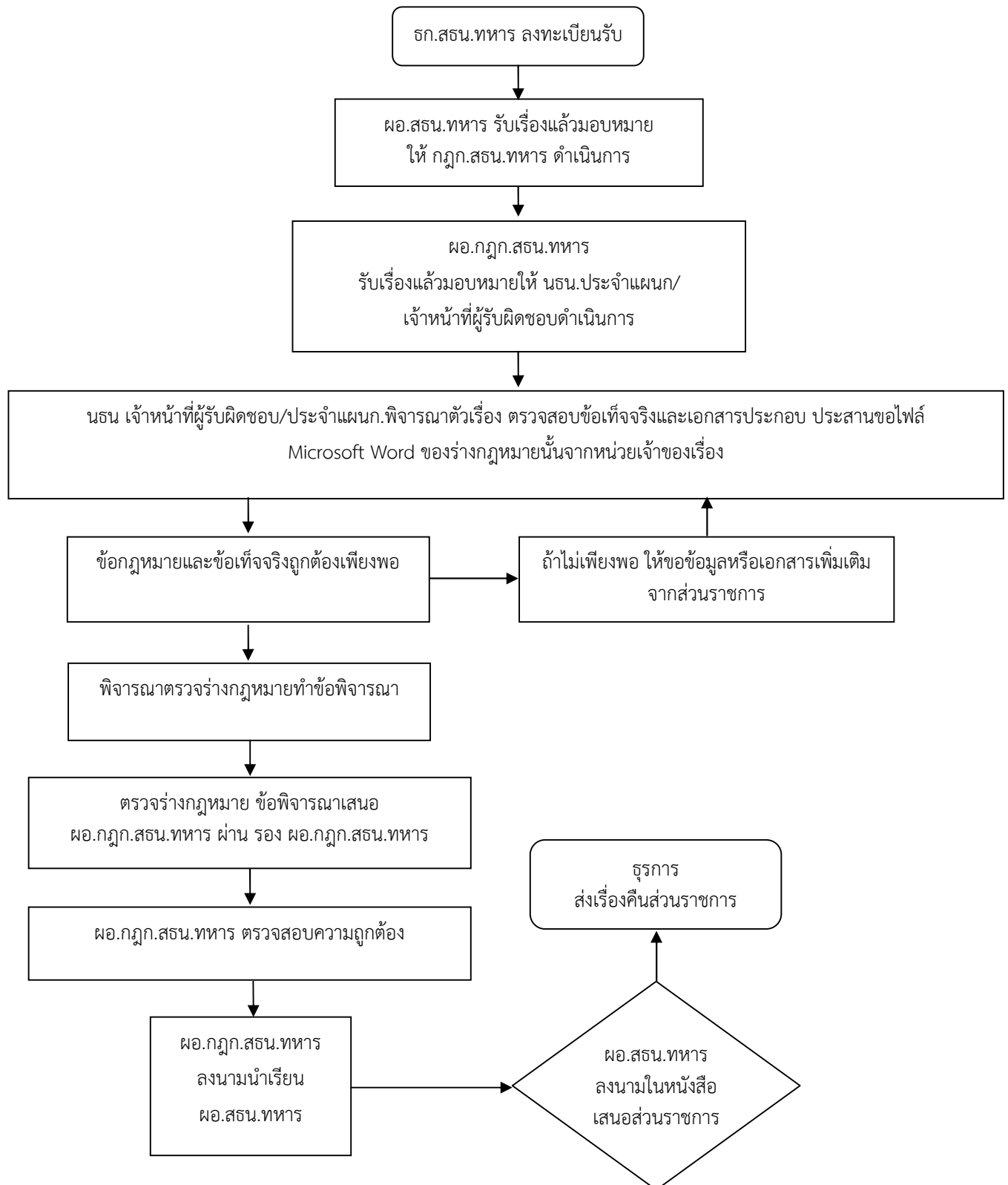
๖.๒ การใช้ตัวหนังสือ

(๑) จำนวนนับที่เป็นเนื้อหาของกฎหมาย เช่น “ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าเป็นการสะดวก หรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้น โดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวได้”

(๒) วรรคของมาตรา เช่น “ให้นำความในมาตรา ๙ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลมกับ ...”

- (๓) อายุของบุคคล เช่น “อายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี”
- (๔) ระยะเวลาเป็นชั่วโมง วัน เดือน ปี เช่น “ไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง”
- (๕) โทษทางอาญา เช่น “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บทที่ ๔ ขั้นตอนปฏิบัติในการตรวจร่างกฎหมาย

๔.๑ ขั้นตอนปฏิบัติในการตรวจร่างกฎหมาย (รวมถึงร่างระเบียบและร่างข้อบังคับ)

๔.๑.๑ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการของ สธน.ทหาร บันทึกข้อมูลหนังสือลงในทะเบียนรับเรื่องเข้าสู่ระบบงานแล้ว จะนำเรียน ผอ.สธน.ทหาร พิจารณาแจกจ่ายงานให้ กฎก.สธน.ทหาร ดำเนินการ

๔.๑.๒ เจ้าหน้าที่ธุรการของ กฎก.สธน.ทหาร รับเรื่องตามข้อ ๗.๑ มาแล้วจะบันทึกข้อมูลลงในทะเบียนรับเรื่องเข้าสู่ระบบงานของ กฎก.สธน.ทหาร และเมื่อ ผอ.กฎก.สธน.ทหาร ได้รับเรื่องแล้วจะพิจารณามอบหมายให้ นธน. รับผิดชอบดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วัน (ในกรณีที่ไม่ต้องขอเอกสารหรือมีการส่งเอกสารเพิ่มเติม)

๔.๑.๓ เมื่อ นธน. ได้รับเรื่องแล้ว ต้องพิจารณาตัวเรื่องและตรวจสอบข้อเท็จจริงตลอดจนเอกสารประกอบในเรื่องทั้งหมดก่อนเพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ความเป็นมาของเรื่อง เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะในร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไป และประสานขอไฟล์ Microsoft Word ของร่างกฎหมายนั้นจากหน่วยเจ้าของเรื่องเพื่อนำมาใช้ในการตรวจร่างกฎหมาย

๔.๑.๔ เมื่อ นธน. ผู้รับผิดชอบตรวจสอบข้อเท็จจริงและเอกสารครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ให้ดำเนินการตรวจร่างกฎหมาย โดยนำไฟล์ตามข้อ ๓. มาเติมข้อความที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนโดยตัวอักษรสีแดง ใช้เครื่องหมายขีดทับข้อความที่ต้องการตัดทิ้ง ส่วนที่เป็นที่ว่างเว้นไว้เพื่อให้เติมชื่อ วัน เดือน ให้ทำเครื่องหมาย ? แล้วส่งตามสายงานไปจนถึง ผอ.กฎก.สธน.ทหาร เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

๔.๑.๕ ผอ.กฎก.สธน.ทหาร พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของการตรวจร่างกฎหมาย และหนังสือข้อพิจารณา แล้วส่งคืน นธน. เจ้าของเรื่องเพื่อจัดพิมพ์ตามที่มีการปรับแก้ และจัดรูปแบบให้เป็นไปตามระเบียบงานสารบรรณ โดยในร่างกฎหมายฉบับที่เสร็จแล้ว ให้ นธน. เจ้าของเรื่องลงลายมือชื่อแบบย่อไว้ที่ด้านล่างของร่างกฎหมายทุกหน้า และในหน้าสุดท้าย ให้ลงชื่อโดยมีข้อความรับรองว่า “ตรวจแล้ว” พร้อมชื่อ นามสกุลในวงเล็บ พร้อมตำแหน่งและวันเดือนปีที่ลงชื่อ

๔.๑.๖ ผอ.กฎก.สธน.ทหาร ลงนามในร่างกฎหมายและร่างหนังสือข้อพิจารณา เพื่อนำเรียน ผอ.สธน.ทหาร ผ่าน รอง ผอ.สธน.ทหาร เพื่อพิจารณาลงนามเสนอเรื่องกลับไปให้หน่วยเจ้าของเรื่อง โดยอาจมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยดำเนินการก่อนมีการลงนามในร่างกฎหมาย ได้แก่

๔.๑.๖.๑ ให้หน่วยจัดพิมพ์ข้อความให้ถูกต้องตามร่างกฎหมายที่ สธน.ทหาร ได้ตรวจแก้ไข และผู้ตรวจร่างกฎหมายได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้ และให้ตรวจสอบพร้อมกับการออกข้อความในช่องที่ทำเครื่องหมายคำถามสีแดง (?) ให้ถูกต้องครบถ้วน

๔.๑.๖.๒ ให้หน่วยตรวจสอบข้อเท็จจริงตามร่างกฎหมายว่าตรงตามเจตนารมณ์ของหน่วยหรือไม่ หากมีข้อสงสัยให้ผู้รับผิดชอบของหน่วยประสานเรื่องกับ นธน. เจ้าของเรื่องโดยตรง

๔.๑.๗ เจ้าหน้าที่ของธุรการ บันทึกข้อมูลในทะเบียนหนังสือส่ง และจัดส่งร่างกฎหมายพร้อมเอกสารประกอบการพิจารณาคืนส่วนหน่วยเจ้าของเรื่อง

๔.๒ หลักเกณฑ์การร่างและการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย

กฎก.สธ.น.ทหาร ยึดหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นไปตาม มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. ร่างกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
๒. ร่างกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ
๓. การร่างกฎหมายต้องคำนึงถึงหรือพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘

๔. ร่างกฎหมายต้องสอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

๔.๑ การจัดให้มีกฎหมาย ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น

๔.๒ ในการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ

๔.๓ การร่างกฎหมายเพื่อให้มีระบบอนุญาต ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เช่น กรณีเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความปลอดภัยสาธารณะ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในกรณีจำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตไว้ในร่างกฎหมายให้ดำเนินการดังนี้

๔.๓.๑ ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการอนุญาตไว้ในการเสนอร่างกฎหมายอย่างชัดเจน

๔.๓.๒ ต้องบัญญัติหลักเกณฑ์และระยะเวลาการอนุญาตหรือไม่อนุญาตไว้ในร่างพระราชบัญญัติให้ชัดเจน และกำหนดกรอบหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายลำดับรองไว้ด้วย

๔.๓.๓ หน่วยงานของรัฐที่พิจารณาอนุญาตต้องแสดงหลักฐานความพร้อมและศักยภาพที่จะตรวจสอบให้การกระทำนั้นเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตได้อย่างแท้จริง

๔.๓.๔ ให้กำหนดอายุการอนุญาตเฉพาะกรณีจำเป็น และในกรณีที่มีการกำหนดอายุการได้รับอนุญาตและการต่ออายุการได้รับอนุญาต ต้องแสดงเหตุผลของการขอต่ออายุการได้รับอนุญาต และต้องมีการตรวจสอบการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตที่ผ่านมาด้วย

๔.๓.๕ ให้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการขออนุญาต และการบังคับการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการอนุญาตนั้น

๔.๔ การร่างกฎหมายเพื่อให้มีระบบคณะกรรมการ ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

๔.๔.๑ วางกฎเกณฑ์ในการกำกับควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

๔.๔.๒ วินิจฉัยชี้ขาด

๔.๔.๓ ให้คำปรึกษาทางเทคนิคหรือเป็นเรื่องที่ต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประกอบการตัดสินใจของผู้มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย

๔.๔.๔ พิจารณาหาข้อยุติที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน โดยมีตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๕ การร่างกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๔.๕.๑ การใช้ดุลพินิจต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญรับรอง

๔.๕.๒ การใช้ดุลพินิจต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๔.๕.๓ การใช้ดุลพินิจต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยอาจปรึกษาหารือหรือรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบให้ข้อมูลและโต้แย้งคัดค้านได้ และต้องแสดงเหตุผลประกอบการใช้ดุลพินิจนั้นไว้ด้วย

๔.๕.๔ การใช้ดุลพินิจต้องคำนึงถึงหลักความพอสมควรแก่เหตุ และประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับกับประโยชน์ที่เอกชนต้องเสียไป รวมทั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่เอกชน

๔.๕.๕ เจ้าหน้าที่ซึ่งใช้อำนาจดุลพินิจต้องไม่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการใช้อำนาจดุลพินิจนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และหากปล่อยให้ล่าช้าจะเกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะหรือสิทธิของบุคคลโดยไม่มีทางแก้ไขได้

๔.๕.๖ การกำหนดรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการ ตลอดจนระยะเวลาสำหรับการดำเนินการในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และกรอบการใช้ดุลพินิจต้องชัดเจน รายละเอียดที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติอาจกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองได้

๔.๕.๗ ให้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

๔.๓ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย (พระราชบัญญัติ) (Check list ๑๐ ประการ)

๔.๓.๑ ตรวจสอบวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

เป็นการวางกรอบแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติภารกิจ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้มุ่งประสงค์ไว้ โดยจะต้องมีองค์ประกอบหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๔.๓.๑.๑ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของภารกิจ (ตามกฎหมายหรือตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา) ที่จะดำเนินการให้ชัดเจน

๔.๓.๑.๒ ปัญหาที่ทำให้ต้องมีการจัดทำภารกิจ

๔.๓.๑.๓ ความจำเป็นในการจัดทำภารกิจ

๔.๓.๑.๔ ผลของการไม่จัดทำภารกิจ

๔.๓.๑.๕ ความเกี่ยวพันระหว่างการจัดทำภารกิจกับพันธกรณีระหว่างประเทศ (ถ้ามี)

๔.๓.๑.๖ ไม่มีทางเลือกที่จะดำเนินการอื่น

๔.๓.๑.๗ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเมื่อภารกิจเกิดผลสัมฤทธิ์

๔.๓.๒ กำหนดผู้รับผิดชอบภารกิจ

เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจแล้ว ให้พิจารณาต่อไปว่าส่วนราชการจะจัดทำภารกิจเองหรือไม่ โดยคำนึงถึง

๔.๓.๒.๑ บทบัญญัติของกฎหมายว่าวางกรอบหรือให้อำนาจส่วนราชการที่จะดำเนินการเองหรือให้อำนาจส่วนราชการมอบหมายให้เอกชนดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของส่วนราชการ

๔.๓.๒.๒ ศักยภาพของรัฐและเอกชนว่าส่วนราชการหรือเอกชนสามารถให้ความคุ้มครองประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ต้นทุนอย่างเหมาะสมและมีความคล่องตัว

๔.๓.๒.๓ หากเห็นว่ารัฐควรเป็นผู้จัดทำภารกิจ ให้พิจารณาว่าส่วนราชการควรทำเองหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยพิจารณาจากปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีผลกระทบทั้งประเทศหรือมีผลกระทบเพียงท้องถิ่นเท่านั้น และศักยภาพ ต้นทุน ความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง

๔.๓.๓ ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

เนื่องจากในการร่างกฎหมายต้องใช้ระยะเวลาและที่สำคัญเมื่อมีการนำมาใช้บังคับจะต้องได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีหลักที่ต้องพิจารณาดังนี้

๔.๓.๓.๑ สามารถใช้มาตรการของส่วนราชการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจหรือไม่ ถ้าสามารถใช้มาตรการดังกล่าวได้ เช่น ส่วนราชการอาจแก้ไขปัญหาด้วยการออกคำสั่ง ก็ไม่จำเป็นต้องตรากฎหมาย หรือหากส่วนราชการออกหนังสือเวียนขอความร่วมมือแล้วสามารถบังคับได้ก็ไม่จำเป็นต้องออกมาตรการในรูปแบบของระเบียบ

๔.๓.๓.๒ หากเห็นว่าไม่มีมาตรการใดจะดำเนินการดังกล่าวได้ การตรากฎหมาย หรือการออกกฎหมายลำดับรองสามารถนำมาใช้บังคับเพื่อประโยชน์ดังกล่าวได้หรือไม่ ถ้าเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ควรตราเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรอง โดยใช้บังคับในลักษณะควบคุม กำกับ หรือส่งเสริม ทั่วประเทศหรือเฉพาะท้องถิ่น และควรมีสภาพบังคับทางอาญา ปกครอง หรือทั้งอาญาและปกครองควบคู่กัน

๔.๓.๔ ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

ในกรณีที่มิบทบัญญัติของกฎหมายตั้งแต่หนึ่งฉบับขึ้นไปกำหนดมาตรการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดทำนองเดียวกัน อาจเกิดปัญหาความสับสนหรือความลักลั่นในการใช้บังคับ อีกทั้งยังเป็นการสร้างภาระหน้าที่ให้แก่บุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตามในสิ่งเดียวกัน และจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดุลพินิจมากจนอาจเป็นช่องทางในการทุจริตได้

ดังนั้น ส่วนราชการควรตรวจสอบในประเด็นดังนี้

๔.๓.๔.๑ เรื่องที่จะนำมาตราเป็นกฎหมายนี้ มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้แล้วหรือไม่ ถ้ามีการบัญญัติไว้แล้ว ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวหรือตราเป็นกฎหมายฉบับใหม่

๔.๓.๔.๒ หากเห็นว่าควรตรากฎหมายฉบับใหม่ ต้องพิจารณาต่อไปว่าจะยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมายอื่นนั้นหรือไม่

๔.๓.๕ ผลกระทบและความคุ้มค่า

ในการตรากฎหมาย หากมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ควรพิจารณาดังนี้

๔.๓.๕.๑ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่จะถูกกระทบอันเนื่องจากกฎหมายที่จะตราขึ้นนั้นจำกัดเพียงเท่าที่จำเป็น กระทบต่อสาระแห่งสิทธิหรือเสรีภาพหรือไม่ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ต้องระบุมอบบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้โดยชัดแจ้งหรือไม่ และอยู่ในวิสัยที่บุคคลสามารถปฏิบัติได้โดยไม่เกิดความยุ่งยากหรือภาระหน้าที่โดยไม่จำเป็นหรือไม่

๔.๓.๕.๒ สาธารณะได้รับประโยชน์ หรืองบประมาณที่ส่วนราชการต้องใช้นั้นคุ้มค่ากับการที่จำกัดเสรีภาพดังกล่าวหรือไม่

๔.๓.๖ ความพร้อมของรัฐในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของภารกิจ จำเป็นต้องทำให้ประชาชนยินยอมพร้อมใจและส่วนราชการก็สามารถปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่จะตราขึ้นอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ส่วนราชการต้องมีความพร้อมในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ดังนี้

๔.๓.๖.๑ แผนการดำเนินการที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจเจตนารมณ์ เนื้อหา และมาตรการโดยมีต้นทุนที่เหมาะสม

๔.๓.๖.๒ ประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานเดิมหากมีการใช้บังคับตามกฎหมายที่จะตราขึ้น

๔.๓.๖.๓ แผนงานเกี่ยวกับบุคลากรที่มีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และจำนวน รวมทั้งงบประมาณ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บังคับการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตลอดจนแนวทางในการป้องกันและระงับข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมายที่จะตราขึ้น

๔.๓.๗ หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย

นอกจากการพิจารณาว่ากฎหมายที่จะตราขึ้นซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นแล้ว ยังต้องพิจารณาด้วยว่าเมื่อมีตรากฎหมายแล้ว จะมีหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติการงานของเดียวกันกับการกิจตามที่กฎหมายจะตราขึ้นกำหนดไว้ หากพบว่ามีการทำงานซ้ำซ้อนกัน ต้องพิจารณาปรับปรุงหรือยุบส่วนราชการนั้น

๔.๓.๘ วิธีการทำงานและตรวจสอบ

เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และโปร่งใส ต้องมีแนวทางในการตรวจสอบการใช้อำนาจตามกฎหมายที่จะตราขึ้นที่รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม อีกทั้งต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้วย

๔.๓.๙ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายลำดับรอง

การตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติไม่สามารถกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการตามกฎหมายได้ทั้งหมด จึงต้องมอบอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหารในการออกกฎหมายลำดับรอง ซึ่งต้องตรวจสอบในประเด็นดังนี้

๔.๓.๙.๑ ความจำเป็นในการตรากฎหมายในการให้อำนาจฝ่ายบริหารในการออกกฎหมายลำดับรอง

๔.๓.๙.๒ เนื้อหาและเสนอหลักการของกฎหมายลำดับรองพร้อมกับการร่างกฎหมาย

๔.๓.๙.๓ กรอบในการตรากฎหมายลำดับรองเพื่อป้องกันมิให้มีการตรากฎหมายลำดับรองที่ขยายอำนาจของเจ้าหน้าที่หรือเพิ่มภาระแก่ประชาชนเกินสมควรหรือเกินกว่ากรอบของกฎหมาย

๔.๓.๑๐ การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย

เพื่อให้กฎหมายที่จะตราขึ้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์การปฏิบัติของ ทหาร หรือสังคม เศรษฐกิจโดยทั่วไป จำเป็นต้องค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อประกอบการพิจารณาและ ตัดสินใจของส่วนราชการด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้เชี่ยวชาญ หรือประชาชน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการร่างกฎหมายระดับ พระราชบัญญัติขึ้นไป

๔.๔ ระยะเวลาการตรวจร่างกฎหมาย

ลำดับ	กระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
๑.	ธุรการลงทะเบียนรับ	๑๐ นาที	บันทึกข้อมูลหนังสือในทะเบียน รับเอกสาร	เจ้าหน้าที่รับ เอกสารของฝ่าย ธุรการ
๒.	ผอ.สธน.ทหาร รับเรื่องแล้วมอบหมาย งาน	๑ ชม.	ผอ.สธน.ทหาร รับเรื่องแล้วมอบหมายให้ ผอ.กฎก.สธน.ทหาร ดำเนินการ	ผอ.สธน.ทหาร
๓.	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร รับเรื่องแล้ว มอบหมายงาน	๑ ชม.	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร รับเรื่องแล้ว มอบหมายให้นายทหารพระธรรมนูญ ตรวจร่างกฎหมายดำเนินการ	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร
๔.	นธน.ประจำแผนก/เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบตรวจร่างกฎหมาย ทำข้อพิจารณามาเสนอ ผอ.กฎก.สธน. ทหาร ผ่าน นน.ตรวจร่างกฎหมาย (ครั้งที่ ๑ ร่างดินสอ)	๑ วัน (กรณี ข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมายที่ ซับซ้อนมาก อาจใช้เวลา มากกว่า ๑ วัน)	นธน.ประจำแผนก/เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ ศึกษาวิเคราะห์ข้อเท็จจริง และ ข้อกฎหมาย ถ้ามีความสมบูรณ์ครบถ้วน ก็สามารถดำเนินการ ตรวจร่างกฎหมายได้	นธน.ตรวจร่าง กฎหมาย ผู้รับผิดชอบ
๕.	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร พิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องของ ร่างกฎหมาย/ข้อพิจารณา	๑ วัน	ตรวจสอบความถูกต้องของ ร่างกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ได้ตรวจร่าง พร้อมเสนอข้อพิจารณาก่อน ๑ ครั้ง	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร
๖.	นธน.ประจำแผนก/เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบลงหมึกสีแดงใน ร่างกฎหมาย เสนอ ผอ.กฎก.สธน.ทหาร ผ่าน นน.น.ตรวจร่างกฎหมาย	๑ วัน	นายทหารพระธรรมนูญ ผู้รับผิดชอบลง หมึกสีแดงในร่างกฎหมาย ที่ผ่านการ ตรวจแก้ของ ผอ.กฎก.สธน.ทหาร และ พิมพ์หนังสือข้อพิจารณา เสนอ ผอ.กฎก. สธน.ทหาร	นธน.ตรวจร่าง กฎหมาย ผู้รับผิดชอบ
๗.	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร ลงนามในร่าง กฎหมาย เสนอ ผอ.สธน.ทหาร	๑ ชม.	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร ลงนามในร่าง กฎหมายพร้อมข้อพิจารณา เสนอ ผอ. สธน.ทหาร	ผอ.กฎก.สธน.ทหาร

ลำดับ	กระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
๘.	ผอ.สธน.ทหาร ลงนามในหนังสือเสนอ ส่วนราชการ	๑ วัน	ลงนามในหนังสือเสนอคืนส่วนราชการ	ผอ.สธน.ทหาร
๙.	ธุรการ ลงทะเบียนส่ง	๑ วัน	บันทึกข้อมูลลงในทะเบียนส่ง	เจ้าหน้าที่ส่งเอกสาร ทางฝ่ายธุรการ

เอกสารอ้างอิง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
๒. พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง
๓. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖
๔. พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒
๕. แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๖๓
๖. คู่มือแบบการร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๑
๗. การจัดทำกฎหมายลำดับรองของกระทรวงกลาโหม การจัดทำองค์ความรู้ของกรมพระธรรมนูญประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑
๘. ระเบียบ บก.ทท. ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๕๘
๙. เอกสารการจัดการองค์ความรู้ของกรมพระธรรมนูญประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง การจัดทำกฎหมายลำดับรองของกระทรวงกลาโหม
๑๐. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๒๖๑ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ภาคผนวก

ผนวก ก.

คำสั่งสำนักงานพระธรรมบุณฑิการ
ที่ ๑๗/๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ของ สอน.ทหาร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

เพื่อให้การบริหารจัดการความรู้ของ สอน.ทหาร เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๑ และแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ กำหนดในเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) โดยมุ่งเน้นการประมวลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สร้างการมีส่วนร่วมของข้าราชการทุกระดับให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เรียนรู้การทำงานเป็นทีมระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะนำไปสู่ลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) จึงให้ดำเนินการดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ของ สอน.ทหาร ประกอบด้วย

๑.๑ รอง ผอ.สอน.ทหาร (๑)	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒ ผอ.กฎ.สอน.ทหาร	รองประธานคณะกรรมการ
๑.๓ ผอ.กคต.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๔ ผอ.กนธ.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๕ รอง ผอ.กคต.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๖ รอง ผอ.กนธ.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๗ นธ.น.คต.อำนวยการ สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๘ นธ.น.คต.แพ่ง กคต.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๙ นธ.น.คต.ปกครองและบังคับทางปกครอง กคต.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๐ นธ.น.สัญญา กนธ.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๑ นธ.น.วินิจัย กนธ.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๒ นธ.น.ตรวจร่างกฎหมายระหว่างประเทศ กฎ.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๓ นธ.น.วิชาการและค้นคว้า กฎ.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๔ นธ.น.คต.อำนวยการ กคต.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๕ นธ.น.สงเคราะห์ทางกฎหมาย กคต.สอน.ทหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๖ รอง ผอ.กฎ.สอน.ทหาร	เลขานุการ
๑.๑๗ นธ.น.ตรวจร่างกฎหมาย กฎ.สอน.ทหาร	ผ.ล.เลขานุการ

๒. คณะทำงานฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๒.๑ วางแผน อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินการจัดการความรู้ของ สอน.ทหาร

- ๒ -

๒.๒ จัดทำแผนการจัดการความรู้ของหน่วยให้สอดคล้องกับภารกิจ และยุทธศาสตร์ของ บก.ทท. ที่เกี่ยวข้องเสนอคณะกรรมการอำนวยการบริหารจัดการความรู้ของ บก.ทท.

๒.๓ ดำเนินการและสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อน การจัดการความรู้ (KM) บก.ทท. ตามที่ ผบ.ทสส. ได้กรุณาอนุมัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๒.๔ พิจารณาดำเนินการจัดระบบการจัดการความรู้ของ สอน.ทหาร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้ถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO)

๒.๕ รายงานและประเมินผลการดำเนินการจัดการความรู้ของหน่วย ตามแผนการจัดการความรู้ ให้คณะกรรมการอำนวยการบริหารจัดการความรู้ของ บก.ทท. ทราบ ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำเรียนผู้บังคับบัญชา

๒.๖ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็น ที่ปรึกษาตามความเหมาะสม

๒.๗ ให้ นขต.สอน.ทหาร ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะทำงาน ตามที่ร้องขอ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕

พล.ต.

(มนตรี โปษณเจริญ)

ผอ.สอน.ทหาร

กฎก.สอน.ทหาร

คำสั่งสำนักงานพระธรรมทูตทหาร
ที่ ๖๒ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ KM (KM Team)

เพื่อให้การบริหารจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและ
เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานพระธรรมทูตทหาร จึงแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นแกนกลางประสาน
และดำเนินการจัดการความรู้เพื่อเป็นการแนะนำแนวทางการตรวจร่างกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ
ดังต่อไปนี้

๑. พ.อ. พงษ์ศิริ เผือกใจแก้ว	ประธานกรรมการ
๒. พ.ท. อธิภัทร คำรงวัฒนา	กรรมการ
๓. พ.ต.หญิง ปรวรรณ ทรัพย์แสง	กรรมการ
๔. ร.อ. ศตพรพรช เสนะสุทธิพันธุ์	กรรมการ
๕. พ.อ.หญิง รัชฎาภรณ์ พัฒนธรรม	เลขานุการ
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

พลตรี

(มนตรี โปษณเจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมทูตทหาร

สธน.ทหาร

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๒๖๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กราบเรียน/เรียน รอง - นรม., รัฐ - นร., กระทรวง กรม, เลขา - คสช., ปธ - ปนช.

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
๒. หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกันจัดทำแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ [เรื่อง นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายบริหาร] ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ และ ๒

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ ลงมติ

๑. เห็นชอบแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำขึ้น และให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป

๒. เห็นชอบหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาปรับปรุงขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามข้อ ๑ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ [เรื่อง นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายบริหาร] โดยให้เป็นหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติท้ายระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวัธาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัธาส)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๔ (อำนวยการ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (80_306/ส/ชินวัฒน์)

**แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย
ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับการร่างกฎหมาย การตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย และแนวทางการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย รวมทั้งการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบ หรือแนวทางการดำเนินการในการจัดทำร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นไปตาม บทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่วนที่ ๑

หลักเกณฑ์การร่างกฎหมายและการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ

ในการจัดทำร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์และแนวทางดังต่อไปนี้

๑. ร่างกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๑.๑ ในกรณีที่กฎหมายที่มีอยู่ขัดหรือแย้งต่อหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ ที่รับผิดชอบมีหน้าที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายนั้นในโอกาสแรก

๑.๒ การร่างกฎหมายเพื่อกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการในเรื่องใด ร่างกฎหมายในเรื่องนั้นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

๑.๓ การร่างกฎหมายที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องยึดหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้รับการรับรองไว้โดยชัดแจ้ง ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาเงื่อนไขหรือเหตุในการจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยพิจารณาประกอบคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด หรือศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาด้วย

(๒) การร่างกฎหมายต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

(๓) ร่างกฎหมายต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ใช่บังคับแก่กรณีหนึ่ง กรณีใดหรือแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจง เว้นแต่มีกฎหมายในรูปแบบบางประเภท ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กระทำได้ เช่น กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์ หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น หรือกฎหมายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

๑.๔ การร่างกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งกับแนวนโยบายแห่งรัฐ

๒. ร่างกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

การร่างกฎหมายต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และต้องคำนึงถึงแนวทางการปฏิรูปประเทศตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ และแผนการปฏิรูปประเทศตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

๓. การร่างกฎหมายต้องคำนึงถึงหรือพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๑ การร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต การกำหนดระยะเวลาหรือขั้นตอนในการพิจารณาคำขออนุญาต การดำเนินการต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๒ การร่างกฎหมายต้องคำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖

๓.๓ หน่วยงานของรัฐต้องยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘

๔. ร่างกฎหมายต้องสอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ

๔.๑ การจัดให้มีกฎหมาย ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น

๔.๒ ในการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีวิเคราะห์และเสนอความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการตรากฎหมายเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติส่งร่างกฎหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งด้วยว่ามีความจำเป็นต้องตรากฎหมายฉบับนั้นหรือไม่ และการเสนอร่างกฎหมายกลับไปยังคณะรัฐมนตรี ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งตรวจพิจารณา ร่างกฎหมายดังกล่าวให้ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ที่จะเกิดจากร่างกฎหมายนั้นด้วย

๔.๓ การร่างกฎหมายเพื่อให้มีระบบอนุญาต ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เช่น กรณีเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความปลอดภัยสาธารณะ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และในกรณีจำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตไว้ในร่างกฎหมาย ให้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการอนุญาตไว้ในการเสนอร่างกฎหมายโดยชัดแจ้ง
- (๒) ต้องบัญญัติหลักเกณฑ์และระยะเวลาการอนุญาตหรือไม่อนุญาตไว้ในร่างพระราชบัญญัติให้ชัดเจน และกำหนดกรอบหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายลำดับรองไว้ด้วย
- (๓) หน่วยงานของรัฐที่พิจารณาอนุญาตต้องแสดงหลักฐานความพร้อมและศักยภาพที่จะตรวจสอบให้การกระทำนั้นเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตได้อย่างแท้จริง
- (๔) ให้กำหนดอายุการได้รับอนุญาตเฉพาะกรณีที่เป็น และในกรณีที่มีการกำหนดอายุการได้รับอนุญาตและการต่ออายุการได้รับอนุญาต ต้องแสดงเหตุผลของการขอต่ออายุการได้รับอนุญาต และต้องมีการตรวจสอบการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตที่ผ่านมาด้วย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๕)ให้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการขออนุญาต และการบังคับการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการอนุญาตนั้น

๔.๔ การร่างกฎหมายเพื่อให้มีระบบคณะกรรมการ ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น กรณีจำเป็นเช่นนั้นเช่น การกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่

- (๑) วางกฎเกณฑ์ในการกำกับควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
- (๒) วินิจฉัยชี้ขาด
- (๓) ให้คำปรึกษาทางเทคนิคหรือเป็นเรื่องซึ่งต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านประกอบการตัดสินใจของผู้มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย
- (๔) พิจารณาหาข้อยุติที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน โดยมีตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๕ ในกรณีที่จำเป็นต้องมีระบบคณะกรรมการ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) การกำหนดขั้นตอนและวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการต้องไม่เป็นการเพิ่มพระราชภาระโดยไม่จำเป็น
- (๒) คณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่วางกฎเกณฑ์หรือคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด ต้องไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่อาจจะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์นั้น หรืออาจเป็นคู่กรณีในเรื่องนั้น และต้องมีการแยกหน้าที่ระหว่างผู้วางกฎเกณฑ์หรือผู้กำกับควบคุมออกจากผู้ปฏิบัติ
- (๓) ไม่กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ เว้นแต่เป็นคณะกรรมการที่กำหนดนโยบายระดับชาติ

(๔) กรรมการโดยตำแหน่งพึงมีตามความจำเป็น และการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งเป็นกรรมการสมควรพิจารณากำหนดเท่าที่จำเป็น เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการ ก.พ. เนื่องจากตำแหน่งดังกล่าวมีหน้าที่ต้องให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว และในกรณีที่มีการรวมการโดยตำแหน่ง เมื่อคณะกรรมการนั้นมีมติในเรื่องใด มติดังกล่าวย่อมผูกพันองค์กรที่กรรมการโดยตำแหน่งผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่ด้วย เว้นแต่กรรมการผู้นั้น

ได้แสดงความไม่เห็นด้วย โดยวิธีการลงคะแนนคัดค้าน หรือบันทึกข้อไม่เห็นด้วยในรายงานการประชุมแล้ว

(๕) การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญในเรื่องซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการอย่างแท้จริง และห้ามแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีลักษณะการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ทั้งนี้ ในการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนั้นด้วย

๔.๖ การร่างกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การใช้ดุลพินิจต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญรับรอง
(๒) การใช้ดุลพินิจต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
(๓) การใช้ดุลพินิจต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยอาจปรึกษาหารือหรือรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบให้ข้อมูลและโต้แย้งคัดค้านได้ และต้องแสดงเหตุผลประกอบการใช้ดุลพินิจนั้นไว้ด้วย

(๔) การใช้ดุลพินิจต้องคำนึงถึงหลักความพอสมควรแก่เหตุ และประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับกับประโยชน์ที่เอกชนต้องเสียไป รวมทั้งความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่เอกชน

(๕) เจ้าหน้าที่ซึ่งใช้อำนาจดุลพินิจต้องไม่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับการใช้อำนาจดุลพินิจนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และหากปล่อยให้ล่าช้าจะเกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะหรือสิทธิของบุคคลโดยไม่มีทางแก้ไขได้

(๖) การกำหนดรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการ ตลอดจนระยะเวลา สำหรับการดำเนินการในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และกรอบการใช้ดุลพินิจต้องชัดเจน สำหรับรายละเอียดที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติอาจกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองได้

(๗) ให้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ส่วนที่ ๒

แนวทางการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ในการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางดังต่อไปนี้

๑. การจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ

๑.๑ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ โดยในการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยต้องรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐนั้น หรือผ่านเว็บไซต์ www.lawamendment.go.th หรือจะใช้วิธีอื่นใดด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

๑.๒ ในการรับฟังความคิดเห็น ให้นหน่วยงานของรัฐประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วย (๑) สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา (๒) ความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานั้น (๓) หลักการอันเป็นสาระสำคัญของกฎหมายที่จะตราขึ้น และ (๔) ประเด็นที่จะรับฟังความคิดเห็นหรือร่างพระราชบัญญัติที่จะรับฟังความคิดเห็น

๑.๓ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็น ให้นหน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น โดยในรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (๑) วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น (๒) จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง (๓) พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น (๔) ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น (๕) ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และ (๖) คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น และ (๗) การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

๑.๔ ให้นหน่วยงานของรัฐจัดทำคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ท้ายระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ได้ปรับปรุง และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ และในการส่งเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอร่างกฎหมายที่ได้จัดทำขึ้นให้เสนอพร้อมรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นด้วย

๑.๕ ให้นสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีวิเคราะห์ผลการรับฟังความคิดเห็นที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตรวจสอบการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และตรวจสอบการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) แล้วเห็นว่าจำเป็นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มเติม ให้นสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งเรื่องคืนเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอเรื่องดำเนินการเพิ่มเติมโดยให้ระบุการดำเนินการให้ชัดเจนด้วย และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่งเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑.๖ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติส่งร่างกฎหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ให้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานำผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และตรวจสอบการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) แล้วเห็นว่าจำเป็นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจดำเนินการดังกล่าวเอง หรือจะขอให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

และเมื่อได้ดำเนินการแล้ว ให้จัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย สำหรับกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจดำเนินการดังกล่าวเอง หรือจะขอให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าวเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อนำมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายต่อไป

๑.๗ ในกรณีที่ร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่าง และสมควรแก้ไขการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มเติมตามประเด็นที่มีการแก้ไข ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องดำเนินการดังกล่าว และให้ส่งคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ที่ได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วมาพร้อมกับการยืนยันให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. การดำเนินการกรณีร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ ๑.๕

๓. การดำเนินการกรณีร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ ๑.๖ หรือข้อ ๑.๗ สำหรับกรณีการดำเนินการตามข้อ ๑.๗ หากหน่วยงานของรัฐได้มีหนังสือยืนยันให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑.๗ ได้

๔. การดำเนินการกรณีร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่า ร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างจนแตกต่างจากร่างที่หน่วยงานของรัฐเสนอ และสมควรแก้ไขการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มเติมตามประเด็นที่มีการแก้ไข ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องดำเนินการดังกล่าว และให้ส่งคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ที่ได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

๕. ในกรณีร่างกฎหมายใดมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือต้องดำเนินการเป็นการลับ หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายให้แตกต่างจากแนวทางตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑.๑ หรือข้อ ๑.๒ ก็ได้ แต่หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นรายกรณีไป

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติ.....

☐ กฎหมายใหม่

☐ แก้ไข/ปรับปรุง

☐ ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ.....

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร.....

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด.....

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ.....

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลกระทบใด.....

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง.....

แต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร.....

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร.....

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด.....

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร.....

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร.....

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทย

มีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด.....

การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

.....

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชน

ทำภารกิจนี้.....

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชนหรือไม่ อย่างไร.....

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำ

ภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชน

มากกว่าหรือไม่.....

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

☐ หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่อง.....

☐ หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง.....

☐ ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง.....

☐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง.....

☐ แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง.....

- ๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่.....
ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร
- ๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้.....
- ๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย
(ก) การใช้บังคับกฎหมาย
☐ ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจาก.....
☐ หยอใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....
ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก.....
(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย
☐ ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจาก.....
☐ มีการทอดระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....
☐ ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....
- ๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น.....
- ๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ
☐ ควบคุม ☐ กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ☐ ส่งเสริม
☐ ระบบผสม
เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว.....
- ๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย
๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม.....
๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็นอย่างไร
คุ้มค่าต่อภาระที่เกิดแก่ประชาชนอย่างไร.....
๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุญาตหรือไม่ อย่างไร.....
๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่.....
๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร.....
๓.๗.๖ มีการต่ออายุการอนุญาตหรือไม่.....
มีการตรวจสอบก่อนการต่อใบอนุญาตหรือไม่.....
- ๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย
๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่ มีความจำเป็นอย่างไร.....
๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจเข้าซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่.....
หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น.....
๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรี
หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่.....
เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ.....
- ๓.๙ มีการมอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร.....
- ๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด
☐ โทษทางอาญา ☐ โทษทางปกครอง ☐ ระบบผสม

- ๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด.....
 ๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร.....

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

- ๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันหรือไม่.....
 ๔.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่.....

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

- ๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย.....
☐ ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง.....
☐ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย.....

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

- ☐ ด้านเศรษฐกิจ
 - เชิงบวก.....
 ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก.....
 - เชิงลบ.....
 ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ.....
☐ ด้านสังคม
 - เชิงบวก.....
 ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก.....
 - เชิงลบ.....
 ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ.....
☐ ด้านอื่น ๆ
 - เชิงบวก.....
 ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก.....
 - เชิงลบ.....
 ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ.....

- ๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด.....
 การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่..... อย่างไร.....

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

- ๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด.....
 ๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด
 การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด.....

- ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากนักน้อยเพียงใด.....
 และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนามากนักน้อยเพียงใด.....
- ๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร.....
 สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากนักน้อยเพียงใด.....
- ๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคม
 จะได้รับ ได้แก่.....
- ๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย.....
- ๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน
 และการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ.....
๖. ความพร้อมของรัฐ
- ๖.๑ ความพร้อมของรัฐ
- (ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้.....
- (ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี.....
- (ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปีแรกของการบังคับใช้กฎหมาย.....
 โดยเป็นงบดำเนินงานจำนวน..... และงบลงทุนจำนวน.....
- ๖.๒ ในกรณีที่ร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณหรือไม่ อย่างไร.....
- ๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม
 กฎหมาย
- ☐ วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย.....
- ☐ การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน.....
๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย
- ๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการ
 ดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร.....
- ๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร.....
- ๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร.....
- ๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้แก่.....
 การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเนื่องจาก.....
๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ
- ๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่
- ☐ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- ☐ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- ☐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ☐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- ☐ มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

- ☐ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- ☐ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ
- ๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง
.....แต่ละขั้นตอนใช้เวลาดำเนินการเท่าใด.....
- ๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม
อย่างไร.....
- ๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชน
ได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างไร.....
- ๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง.....
- ๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร.....
- ๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร.....
๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง
- ๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของ
กฎหมายลำดับรองนั้น หรือไม่.....
ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง.....
- ๙.๒ มีการรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่
บุคคลเกินสมควรอย่างไร.....
๑๐. การรับฟังความคิดเห็น
- ☐ มีการรับฟังความคิดเห็น ☐ ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น
- ๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น
หน่วยงานภาครัฐ
- ☐ สำนักงบประมาณ ☐ สำนักงาน ก.พ.
- ☐ สำนักงาน ก.พ.ร. ☐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ ได้แก่.....
- ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ☐ ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ
- ☐ ประชาชนทั่วไป
- ☐ องค์กรอื่น ได้แก่.....
- ๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร.....
- ๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและเสนอมาประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- ☐ จัดทำ ☐ ไม่มีการจัดทำ
- ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่
- ☐ วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น
- ☐ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง
- ☐ พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น
- ☐ ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

- ☐ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
- ☐ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรีฯ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีฯ แล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้าส่วนราชการระดับอธิบดีหรือเทียบเท่า/หัวหน้าหน่วยงาน
วัน/เดือน/ปีที่ทำ.....

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ.....

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ.....

หมายเลขติดต่อ.....